

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXIX

Červen 2020

číslo 6

Devatero kvítí

Devatero kvítí. Štíhlé trávy. Červen
Kámen dýchá svůj stín
Devatero kvítí
Do větvi nese pták a zpívá polibiti
Za to, co všechno padá do klína

Každý květ dopis, který došel dvacet let zpět
A luční muška se v něm sprchuje
Štíhlé trávy červen na ústech
Kořeny hořící
A lehkost. Lehkost každý cíl
Dech kameni pták vzal
Do světla sype, co všechno nerozdáno má

Devatero kvítí domova
Nezcizen neprodán nepřelstěn
Jej červen políbil

F. D. Merth

Mocní nesnášejí kritiku. Sebekritika jim chybí.

Úvodem

Jsme rádi, že jsme koronavirem nebyli nakaženi, solidarita, pomoc a ohleduplnost občanů je povzbuzující. Jakpak se ale daří sirotkům v uprchlických táborech? Stále se nepodařilo jich pár přijmout do naší země. My křesťané nemáme valný vliv na společnost, lidé nás jen vidí jít v neděli do kostela nebo v televizi zahlédnou kouřící se kadidelnici při nějaké církevní parádě. František, biskup římský, přichází s podstatnými návrhy i činy. Burcuje k uzdravení a záchraně životního prostředí. Naše vláda ale tiše plánuje rozšíření atomové elektrárny, místo návratu vody do krajiny chystá stavby neúčinných přehrad a mlčí k jedovatým postřikům polí. Dostanou finanční pomoc pro postižené ekonomickou krizí bohatí nebo chudí? Na dodržování demokracie má dohlížet justice, policie, novináři i občané. Máme oprávněné obavy z tlaků mocných politiků na Českou televizi. Vidíme, jak zkreseně informují noviny, vlastněné oligarchy. Dobře víme, jak mocní umějí vyvolávat strach a využívají jej, aby pak namlouvali občanům, že je ochrání před těmi, které označí za nebezpečné. Jsme vděční za každý deštěk. Obdivujeme královnu Alžbětu - i ve svých 94 letech pravidelně jezdí na koni. Díky panu Pavlu Taclovi už dvacet let ukazujeme přátelům a dětem šikovnost našich předků v Muzeu řemesel v Letohradě. /v

BUĎ – ANEBO...

„Zástupná smrt (Ježíšova) není dnešním lidem příliš srozumitelná“. (KT 20/20 str. 10). Buď totiž věříme ve vyhánění z ráje, nebo věříme Ježíšovu obrazu Otce (L 15: 11-24). Vyhánění z ráje není historický fakt, ale nadčasový symbol situace, v níž se nachází lidstvo. „Boží věci jsou přístupné jen přes symboly“. „Adam“ - to jsi ty a dnes, adam je česky pozemšťan. To je nutno pochopit, abychom se domluvili. Ježíšův Bůh nikoho nevyhání, ale hledá. U Boha (i u křesťanů) ustupuje spravedlnost lásce. Vždyť tohle chce Bůh i po nás - a sám by to nedělal? A čekal by, až se spravedlností učiní zadost nevinnou krvi? Já tomu říkám „řeznická“ teologie. Ten, kdo dal do nešpor apoštolů větu: „Tys poslal svého Syna, aby svou krví usmířil s Tebou celý svět“, ten člověk neví, co říká: hroznou frázi. Této „nauce“ se nedá věřit, když studujeme Lukáše 15: 11-24. Už se to přece jednou musí říci nahlas, jasně a definitivně: studujte Lukáše a nepotřebujete dogmatiku ani katechismus.

Jan Rybář

Bibli, ač oba dnem i nocí čtou,
co jeden černě vidí, má druhý za bílou.

William Blake

Mnohá náboženství spojují víru s morálkou. Jedním z projevů jedinečnosti Ježíšova učení je však jeho bytostné propojení lásky k Bohu s láskou k člověku a důraz na univerzalitu a nepodmíněnost této lásky, zahrnující dokonce i naše nepřátele. Tvrdit, že miluji Boha, kterého jsem neviděl, a nemilovat bratra, kterého mám před sebou, je pokrytecké a sebeobelhávající náboženství; milovat jen ty, kteří milují nás, je výměnný obchod, nikoli ctnost lásky, říká nám Nový zákon.

Z knihy T. Halíka: *Chci, abys byl*

Nedávno jsem zaslechl výrok: „Po proudu plave jen mrtvá ryba“. Výstižné a poučné. Duševním lenochům vyhovuje plout v davu bez přemýšlení, důvěřovat líbivým nepravdám a podporovat některé nečestné politiky. Braňme svoji občanskou čest a lidskou důstojnost.

Václav Malý, biskup

Imodlitba je přípravou, aby člověk nepodleh v čas pokušení.

Člověk není nikdy vyvázán z odpovědnosti za svou přípravu intelektuální a mravní.

prof. Růžena Vacková,
ve věznicích na Ruzyni, v r. 1957

Co dovoluje zákon, zakazuje stud.
antický klasik

LETNICE

že bohoslužby často připomínají pohřební procesí / na nichž se lidé tváří / jako by umírala celá planeta / je samo o sobě zvláštní

evangelium je radostná zvěst

že bohoslužby občas připomínají / one man show / nebo stand-up comedy / o tom se přece hádat nebudeme / to je věc prosté evidence a věc laiků / že právě tohle pro sebe chtějí

letnice / to je připomínka pestrosti darů ducha svatého / z nichž církev výběrově oceňuje nemnohé / at' se na to díváte z jakéhokoliv úhlu / trvalé rozdělení na my a oni / na jeviště a hlediště / na dvojkolejné, chcete-li na dvojrýchlostní a kvalitativně dvouúrovňové křesťanství laiků a tzv. duchovních / je samotným popřením letnic jako takových

když lékař a spisovatel max picard / napsal knihu o lidském obličejí / jasně ukázal / jak se do tváře velkých osobností vepsalo to / co je velké a v hloubce toho slova třebas i tragické

letnice / to je pro mě radostná tvář mámy / která se usmívá na své dítě

letnice / to je tvář dvou milujících / kteří ve svém vztahu ještě nekalkulují

letnice / to je umění / které si sahá do kapes boží milosti / a kterému nemusejí rozumět všichni / protože bůh není k pochopení

letnice / to je živelný odpor proti nesvobodě / proti instituci / která s člověkem jedná jako s nástrojem / letnice / to je stav ducha / který ještě ví / co je to svědomí

letnice / to je symbol božího humoru / neboť bůh rozdává tomu a tam / kde byste to vůbec nečekali

letnice / to znamená jít k budoucnosti

letnice / to je čas / v němž se v božím jménu člověk učí říkat své ano a ne / a být šťastný

amen

Zdeněk A. Eminger

LETNICE

Bůh stvořil člověka a měl z něho radost. (Gen 1,31). Pak jen trpělivě čekal, až přijde čas, až ho člověk pozná natolik, že i člověk bude mít z Boha radost. Letnice - to je právě radost z Boha, radost z Krista, radost z Krista v nás. *Jan Rybář*

Duch vane, kam chce a kdy chce.

Očima ho hledáme, a nevidíme ho. On je trojí, ale oddělit ty tři se nám nepodaří. Do sebe zauzlení je jeho trojičnost. Jeho jednotu rozeznáme, jeho trojičnost rozjímáme. V nepodstatnosti má svoji podstatu, v bezpodobí jeho podobu, v bezobrazí jeho obraz. Tajemstvíplný je a nepochopitelný. Jemu v ústrety jde naše cesta, a přece nenajdeme jeho začátek. Jeho následujeme a přece nenacházíme jeho konec.

Laos - Tse, 6. století před Kristem

KOSTEL NIKDY NEZAVŘENÝ

Končí karanténa, otevřely se kostely a tu kdosi řekl, že teď konečně můžeme Bohu splatit své dluhy. My ale nejsme pohani, kteří dluží svým bůžkům. My jsme křesťané, kteří Bohu děkují. Jak to výstižně řekl Václav Havel: „Život je radostnou spoluúčastí na zázraku bytí“. Když ale vidím, jak lidé sedí v kostele dva metry od sebe, nezdá se to něco jako spoluúčast. Ale ani když sedíme těsně vedle sebe, nemusí se jednat o spoluúčast. Hledíme totiž výhradně k oltáři a na souseda nepomyslíme. Ježíš ale, ten na něho hledí, je i do něho zamilovaný, i jeho se chce dotknout svým „chlebičkem“ - Eucharistií. Jenže já o souseda zájem nemám, ani v kostele, ani venku. A to je špatně; Bůh se zajímá o člověka, který je mi „ukradený“. Bůh se mu dává, já ne. „Milujte se navzájem!“ (J 13:34). „Kdo nemiluje svého bližního, kterého vidí, jak může milovat Boha, kterého nevidí?“ (1 J 4:20). Člověče, nechej mši, nechej oltář, nechej kostel, to radí sám Ježíš (!), dokud ti to nedojde.

O tom všem jsme měli uvažovat v minulých týdnech, o tom, že Bůh je nejen v kostele, ale i v člověku (Mt 25:40; 1 J 3:24; 1 J

2:28;- Zj 3:20). Bůh je v člověku, který je s námi doma i všude... To „nechej oltář, oběť, chrám“ je u Mt 5:23-24, to si najděte!

Když opouštíte kostel, vstupujete do skutečného kostela, napsal kdosi. Ten je stále otevřen, tam se má ukázat, co jsme v kameném kostele načerpali, tam je náplň křesťanova života.

Jan Rybář

TROJMOCNÝ MÁJ

Pascha, Letnice, Maria. (A co koronavir?)

Naše vláda uvolňuje činnosti, uvolní i kostely. Stále je dost otázek, stanovisek, nejistot a starostí. Špičková americká psychiatra paní Alegriová nabízí několik strategií, jak docílit klidné mysli, jak zachovat lidskou důstojnost, víru v lepší dny, jak se nenechat ovládnout úzkostí a hněvem. Náš psycholog pan Pařízek radí, jak se nezhroutit, jak přežít. Jak se zbavit strachu. Jak nahradit ztrátu životních jstot, narušenou důvěrou ve smysl života: popovídat si, vyjít do přírody, pořídit si domácího mazlíčka. Milá paní Alegriová, milý pane Pařízku, my vám děkujeme, ale máme lepší rady. Už váš kolega, špičkový světový neurolog Boris Cyrulnik nám nahrává: ten nejlepší terapeut je Bůh! Tento pan profesor přitom nepatří žádnému náboženství, a snad proto vyzývá věřící celého světa: sjednoťte se! To je první vědec, který Boha zasadil do svých vědeckých analýz. Ale my jsme daleko dál... Celý letošní máj je doznívání Paschy, Velikonoc. Náš Bůh se projevil v Ježíši a on si dal jméno „Život“ (J 11,25). Prokázal to svým zmrtvýchvstáním, prokazuje to i na nás, když až „empiricky“ mění naše obavy v radostnou sílu k životu, který dostáváme v Jeho blízkosti, zvláště Eucharistické. Cítíme jistotu, když věříme věť, že kdo v něho věří, „nepodléhá soudu, ale přešel již ze smrti do života“ (J 5,24). Koronavirus je pro nás generálka před premiérou (J 11,1-44). Království Boží nečekáme, až přijde jednou, někdy, možná... Vzkříšení neočekáváme, my už ho máme! „Já jsem Vzkříšení!“ (J 11,25) ujistil nás Ježíš. Už teď!

(J 5,24). Už nyní sdílíme radost, ne teprve až jednou (Mat 25,21a23). Vždyť království Boží je v nás (Luk 17,21).

Letošní máj je také celý přípravou na jeho den poslední, na Slavnost Letnic. Slavnost Boží Trojice: Otec se raduje ze Syna, Syn se raduje z Otce, a ta jejich radost je totiž třetí Božská Osoba, zvaná námi Duch svatý, důvěrněji Radost, na níž máme význačný podíl už od křtu a biřmování. Tuhle radost, jak říká pan profesor Cyrulnik, máme my věřící poskytovat těm, „kteří ji naléhavě potřebují, především zoufalci!“ Umíme jim ji dát? Letnice jsou totiž svátky radosti z Boha! Proč se hned teď nestat tím, čím chceme zůstat na věky? Copak není lepší žít v radosti než ve strachu?

Jenže - někdo nám do toho mluví. Někdo nám kalí vodu, někdo nás straší tresty pekla za hříchy, anebo nám ukazuje „lepší cestu“. Ježíš ho nazývá „kníže tohoto světa“ (J 14,20). Ta lepší cesta navržená zloduchem, to je užívání, blahobyt, život bez odříkání. I na to máme v květnu návrh na pomoc. Tohoto knížete světa je možno přemoci, ale ne zástupy andělů, ani sebebičováním, když jsme smyslní. Ale něžnou Ženou! Zloduchu, říká Hospodin už na počátku Bible, „rozpoutám nepřítelství mezi tebou a Ženou!“ (Gn 3,15). My tu Ženu dobře známe. Ten, kdo z nás je přes všechno úsilí pořád lhotejný, vlašný a vyhořelý, může se její pomocí stát hořícím, něžným. Ženo Boží, Ženo něžná, Ženo vítězná, kdo se k Tobě obrátí s vytrvalostí, ten to zvládne! Pomoz! A to nejen v máji!

Vážení, jak je dobře být křesťanem!

Jan Rybář

Příznivý a pozitivní poměr katolíka k veřejné moci může být dvojnásobný. První možno třeba nazvat josefinismem. Plyne z pocitu méněcennosti. Josefina je člověk slabé víry, jenž se cítí v moderních věrech velmi zakřiknutý, jenž se bojí i o své zajištění hmotné, a proto hledí s vládní mocí dobře vyjít a přimhuje oči i na její velmi podivné koušky.

Druhý příznivý a pozitivní poměr katolíka k veřejné moci neplyne z pocitu méněcennosti, nýbrž naopak z vědomí naprosté a nevyhnutelné nutnosti Kristova nadpřirozeného života pro všechny věky a všechny národy. Člověk tohoto rázu však vidí, jak velice již pokročilo odcizení mezi většinou dnešního lidstva a Církví Kristovou.

A přece bychom všechny ty odcizené měli opět získat. A nezískáme je zdůrazňováním svých práv, ne tím, že jim řekneme: Vy jste povinni přijít a pokorně se sklonit před Kristovou Církví. Právě proto, že je církev vládkyní duchovní, může jen duchem, tzn. přesvědčováním a poučováním vládnout.

*Adolf Kajpr SJ, v r. 1946
V březnu 1941 zatčen gestapem, v březnu 1950 StB. Nacistické koncentráky přežil, v komunistickém v r. 59 v Leopoldově podleh.*

CÍRKEV SE NAKAZILA PŘESVĚDČENÍM, ŽE NA LIDI JE POTŘEBA DOHLÍŽET OD KOLÉBKY DO HROBU

rozhovor Silvie Lauder
s knězem a historikem Tomášem Petráčkem

Jeho potíže začaly před dvěma lety, když kritizoval kázání Petra Piňhy o Istanbulské úmluvě a dostal za to společně s Tomášem Halíkem napomenutí od kardinála Duky. Následně tohoto kněze, historika a vysokoškolského učitele obvinil i z překrucování historického textu a letos na jaře ho pak v bezprecedentním kroku vyloučil z Kapituly Všech svatých na Pražském hradě. Tomáš Petráček to ale podle svých slov nebere úkorně. „Pro mě jako pro historika je to dokonce přínosná zkušenost, protože se profesně zabývám dobou antimodernistické krize počátku 20. století, kdy si mnoho duchovních a učenců, kteří se snažili o poctivé vědecké bádání a hledali cestu k modernímu světu, svoje snažení šeredně od své vlastní církve odsákalo,“ říká. A srozumitelně vysvětluje, odkud se vzal a v čem spočívá konflikt uvnitř katolické církve, jenž se ho osobně dotýká.

Řekl jste, že dnešní situace je pro církev příležitostí promyslet některé zásadní věci - které? A máte pocit, že se církev té příležitosti chopila?

Když nyní máme vynucenou, docela radikální a sociálně i prostorově izolovanou formu prodlouženého postu, nabízí to příležitost zamyslet se na určitými prvky církevního života. Co z toho je ritualizované a vyprázdněné - a co z toho je opravdové a nosné. Týká se to třeba svátosti smíření, ke které lidé často při-

VYJÁDRĚNÍ K VOLBĚ NOVÝCH ČLENŮ RADY ČT

Skandální volba odborně nekompetentních a politicky zaujatých kandidátů z určitého okraje politického spektra je nebezpečným útokem na jeden ze základních pilířů demokracie - svobodu a stranicko-politickou nezávislost veřejnoprávních médií. Odporuje duchu zákona o veřejnoprávních médiích, který požaduje politickou nezávislost členů mediálních rad. Režiséri této volby zneužili situaci, v níž platí omezení velkých veřejných demonstrací, protože tento krok směrem k autoritativním režimům by jistě právem takové demonstrace vyvolal. Zejména mne znepokojuje volba Hany Lipovské, protože její úzké spojení s Janou Bobošíkovou, komunis-

cházejí zvykově, bez hlubšího zamyšlení, bez opravdového úsilí o vnitřní obnovu a obrácení. Papež František vyzval k tomu, abychom se nyní - právě když ze zpravědi nemohly konat - zamysleli nad podstatou, nad svým životem, nad svojí vírou a jejími formami. A zkusili založit svůj vztah k Bohu na individuální, niternější zbožnosti, zkusili dát více prostoru individuální modlitbě. Podle mých zkušeností hodně věřících svůj náboženský život soustřeďuje a redukuje na návštěvu nedělní bohoslužby.

Vy o tom mluvíte jako o „fixaci na kostely“.

Může to tak být. Papež František říká, že kostel je něco, co máme jakoby jisté; ostrůvek v moři reality, která je často vnímaná jako nepřátelská. Teď je čas a příležitost se zamyslet nad tím, jestli to tak je doopravdy. Jestli tou nejdůležitější svatyní, kde se máme s Bohem setkávat a kde na nás stále čeká, ne-

ní spíš naše srdce a ti druzí. Je šance mluvit s lidmi, s nimiž často žijeme spíše vedle sebe; šance žít spolu, třeba si i říci nějaké věci, na které není jindy čas. Skrze ty druhé, blízké i ty hodně jiné, k nám Bůh mluví. Nejen v kostele.

Lidé se v době krizí mohou obracet k církvím. Nemáte nicméně obavu, že během podobných momentů naopak zjistí, že k oně internější zbožnosti církev vlastně nepotřebují?

O tom, co to bude všechno znamenat, se hod-

tickou kandidátkou na prezidenta a zároveň souputkyní klausovských protievropských nacionalistů, vzbuzuje nepříjemné vzpomínky na televizní krizi a ostudnou pseudonormalizační „bobovizi“ před 20 lety; stydím se za to, že tuto osobu pomohly do rady dosadit jisté církevní kruhy. Snahy politiků ANO, KSČM, SPD a Trikolóry zničit liberálně-demokratickou politickou kulturu a posunovat krok za krokem náš stát nebezpečným směrem, kterým se vydalo Maďarsko a Polsko, nesmí zůstat bez odezvy. Pokud současná parlamentní opozice není dostatečně rozhodná, jednotná a akční, musí vzniknout nový schopný politický subjekt. Čas nazrál, nelze pasivně přihlížet ani ustupovat.

Tomáš Halík

ně mluví. Uvidíme během rozvolňování, které je mimochodem trochu problematické: jak se bude vybírat ten počet vyvolených, které do kostela pustíme? Možná si ale lidé uvědomí, že jim slavení v kruhu rodiny, bohoslužba doma, vyhovuje víc. Možná motivace, která je občas dominantní v katolickém prostředí - tedy že jsme naučeni jít si splnit svoji nedělní povinnost na bohoslužbu - už nebude tak účinná. Možná krize bude akcelerovat to, co už probíhá nějakou dobu, tedy erozi pocitu povinnosti, že každou neděli musím jít do kostela.

Zároveň to formuluje jako příležitost pro církev. K čemu?

Pro to, že lidé, kteří jsou nyní izolovaní, opravdu prožijí nebo obnoví vztah s Bohem. Osobně se nebojím „ztrát“, protože křesťanství je ze své podstaty víra, která se sdílí ve společenství, není to individualistický typ náboženského života. Spousta kněží začala dělat on-line přenosy, natáčet promluvy, a tím, jak se to nahrává a je to zaznamenané, začali víc přemýšlet nad kvalitou své služby. Projekty jako Fortna.eu, kde jsou on-line promluvy vynikajících katolických kazatelů nebo kázání Tomáše Halíka, jednak nastavují vysokou laťku, jednak mají mnohem větší dosah než jen do církevních kruhů. Myslím, že spousta lidí si právě teď může poopravit svůj názor na křesťanství a zbavit se stereotypů.

Když se jako historik díváte do minulosti, nacházíte typickou reakci lidí ve vztahu k víře a církvi během podobných krizí? Měnilo se její postavení a role?

Po morových epidemiích to vzbudilo různé typy reakcí, od hédonismu po akty křesťanského heroismu, kdy se křesťané hlásili k ošetřování nemocných, přestože věděli, že nakazí a zemřou. Morová epidemie ve 14. a 15. století ale vedla k probuzení niterné individuální zbožnosti, která přinesla svoje plody s rozvojem knižtisku až k velkému prohloubení náboženského života v následném období. Vzniká křesťanský humanismus, který hlouběji vnímá celek lidství i s tíživostí smrti, bolesti a utrpení, rozvíjí se

charita. Není ale automatické, že dojde k obnově. Je možné, že to později rychle vytěsíme a vrátíme se k běžnému provozu.

Mohla by současná krize ještě víc prohloubit i konflikt uvnitř katolické církve? I když se vrátíme k běžnému provozu, ekonomická krize je téměř nevyhnutelná - a poslední velká ekonomická krize v roce 2008 vedla k posílení populistů a vyhrocení kulturních válek, což jsou fenomény, které zasahují i církve.

Na globální úrovni jsme hmatatelně prožili propojenost světa. To se týká kromě jiných témat také změn klimatu - najednou vidíme, že jdou věci, o nichž jsme slyšeli, že jít nemohou, třeba omezení létání a průmyslové produkce. Naše složitá technologická civilizace je křehká a zranitelná, potřebovali bychom silnější a inspirativní lídry, kteří nás z toho vyvedou, ale zároveň jsme dostali drsný impuls k tomu něco udělat. Je třeba začít svět promyšleně transformovat, třeba právě směrem k odpovědnému vztahu ke stvoření, šetrnějšímu způsobu života, k posílení mezinárodní spolupráci.

Ale jak krize podle vás dopadne na církve?

Existuje základní napětí, je mezi dvojím pojetím křesťanství. Na jedné straně je tradiční pojetí konfesijního křesťanství, jak se vyprofilovalo během novověku, kdy jednotlivé konfese konstruovaly svoji identitu na vymezení se vůči druhým. Mě jako katolíka definuje to, že nejsem protestant. Nečtu Bibli, ale chodím na mši, moji kněží mají celibát, protestantští jsou ženatí atd. Tento typ myšlení si ale církve bohužel přenesla do moderní doby - kromě toho, že se konfese vymezovaly jedna vůči druhé, začaly se ještě vymezovat vůči moderní společnosti a hodnotám, které nese. A je to o to ironičtější, že řada věcí, vůči nimž se vymezovaly, má křesťanský základ.

Které třeba?

Například zásadní rovnoprávnost žen, princip sociální spravedlnosti a solidarity, svoboda svědomí a náboženství, demokratizační prvky a důraz na autonomii a rovnost jedince. S tím vším měly přesto církve problém, protože se v novověku nakazily něčím, čemu říkám antropologický pesimismus, tedy přesvědčení, že na lidi je potřeba těsně dohlížet od kolébky do hrobu a být na ně přísný. Ale samozřejmě jen pro jejich „dobro“, protože když dostanou prostor svobody, tak to pokazí a zneužijí. O to víc se samozřejmě proti církvi společnost vymezovala, protože lidé tento poručnický přístup odmítali už v 18. a 19. století. Jak to výstižně zformulovat jeden francouzský kněz a nemyslel v roce 1830 - Ježíš Kristus přece neumřel na kříži proto, aby mohli Bourboni sedět na francouzském trůně. Navrhoval, aby se církve naopak postavila do čela probíhajících emancipačních sociálních, politických a národních zápasů - a svým vlivem přispěla k to-

mu, aby se potřebné změny prosadily bez násilných společenských otřesů. Jenže neuspěl, stejně jako až do poloviny dvacátého století všechny další pokusy o změnu konfrontačního paradigmatu.

Co se změnilo v polovině dvacátého století?

Změna přístupu nastala až na druhém vatikánském koncilu (1962-1965), kdy se církev vrátila ke starobylému principu, podle něhož buduje svoji identitu na něčem pozitivním. Co mě definuje jako katolického křesťana, je skutečnost, že mě z lásky stvořil milosrdný Bůh toužící, abych rozvíjel svůj život k plnosti, ke spáse, a že mě posílá do světa, abych urychloval příchod božího království, které je založené na hodnotách pokoje, radosti a spravedlnosti. Koncil sice přijal za své řadu moderních myšlenek, jenže pak přišel otřes kulturní revoluce roku 1968, přišla postmoderna a svět se začal církvi opět jevit jako nepřátelské místo. Znova začalo vymezování vůči společnosti a jejím hodnotám. Až nyní se papež František opravdu vrací k pojetí křesťanství, které není identitární, není založené na vymezování se vůči druhým, na tom, že církev hájí své teritorium a snaží se dobyt něco navíc - ovlivnit zákony, ovlá-

Belgické Kongo, 1955

nout instituce apod.

Co nabízí papež František?

František je schopen přijmout roli církve jako rovnoprávného účastníka debaty, tedy nikoliv jako hlasu, který něco autoritativně vyhláší a ostatní to mají pouze přijmout. Je třeba naslouchat druhým, protože nás mají co naučit, brát je vážně jako hlas boží, pečlivě rozlišovat. Posuny ve společnosti neděsí jen mnoho lidí mimo církve, ale i věřící - najednou jsou tu práva různých menšin, společnost naslouchá dětem a mládeži, už je nebere jako nesvéprávné, ohromně se změnila role žen ve společnosti. To spoustu lidí vnitřně ohrožuje, nelíbí se jim to. Část katolické církve má pokušení hrát si na mluvčí této části společnosti.

A nyní lze předpokládat, že počet lidí, které současný svět děsí, se dále zvýší. Kam se tedy může dlouhodobý zápas

o podobu církve a její vztah ke společnosti stočit?

Ony se ty změny navíc stále zrychlují, jsou stále prudší. Některé požadavky jsou formulovány extrémně, což je do značné míry pochopitelné, protože některé otázky se dlouho neřešily, kyvadlo je vychýleno. A někteří aktivisté svoje požadavky formulují způsobem, který je bizarní, agresivní, dokonce násilnický. Jenže církve často nerozlišuje mezi extrémem a tím, co je vlastně legitimní, evangelijní - a co by měla uvítat a podporovat. A druhý problém je, že kritiku nenásleduje pozitivně formulovaný program. Jak říká papež František: církve by si měla uvědomit, že podoba společnosti budou ovlivňovat ti, kteří budou schopni startovat trendy, vnášet tam myšlenky, které budou atraktivní - a získají si na svou stranu veřejnost, protože budou přínosné. Budou společnost posouvat k větší lidskosti a spravedlnosti.

Vy jste byl k 1. březnu odvolán kardinálem Dominikem Dukou z Kapitulky Všechných svatých na Pražském hradě, což z laického pohledu nevypadá dramaticky. Řekl byste nicméně, že právě na vašem případě se ukazuje, jak tento konflikt probíhá uvnitř české katolické církve?

Rozhodně to není nějaké drama, pro mě jako pro historika je to dokonce přínosná zkušenost, protože se profesně zabývám dobou antimodernistické krize počátku 20. století, kdy si mnoho duchovních a učenců, kteří se snažili o povitivně vědecké bádání a hledali cestu k modernímu světu, toto snažení šeredně od své vlastní církve odsákali. Prožít si něco

vzdáleně podobného v takové soft verzi je pro porozumění vlastně docela užitečné. Navíc kanovníkem kapitulky založené Karlem IV. jsem se stal v osmatřiceti - a teď v sedmačtyřiceti už jsem dokonce emeritním kanovníkem.

To se hned tak někomu nepodaří.

Jak říkal nejmenovaný klasik: nechci se vás dotknout, ale kdo z vás to má? Přesto můj kapitulní příběh určitě ukazuje několik znepokojivých věcí. Jednak ukazuje, jak vypadá dialogická kultura v české katolické církvi. Podobně jako má část české katolické církve problém v komunikaci s veřejností a není schopna ji brát jako rovnocenného partnera - buď z ní má strach nebo má pocit nadřazenosti, případně obojí - tak podobně má problém vést otevřený dialog uvnitř církve.

Férová kompetentní debata se tam prakticky nevede, a to ani o některých velmi diskutovaných otázkách, třeba právě o Istanbulské úmluvě nebo genderu, k nimž sice česká církev zformulovala postoj, ale nekonzultovala skutečné odborníky. Máme tu tři teologické fakulty, řadu skutečných expertů, tento potenciál nebyl využit, neproběhla vnitřní debata.

Je tu ještě nějaký další problém?

Dalším problémem je širší kontext zneužívání moci v církvi. Mluvílo se o tom během debaty o sexuální zneužívání. Nechci si stěžovat, díky pozici na univerzitě jsem v relativně lepší situaci než kněží ve farní správě. Přesto pojďme postupně. Nejprve bylo napomenutí, které jsem dostal společně s Tomášem Halíkem po naší věcné kritice Piřhova kázání. To bylo jednoznačné mocenské ukázkování, zastrasování. Pak mě kardinál veřejně napadl, že ve své esejí ohýbám text Marka Šmída, v němž se věnuje vztahu Vatikánu a fašistické Itálie, což na slovo vzatí historici, kteří se k tomu vyjádřili, jednomyslně odmítli....

... a odmítl to i sám Marek Šmíd.

Přesně tak, naprosto jednoznačně. Přesto se za to pan kardinál nijak neomluvil a ještě to několikrát rozvařil. Je nepředstavitelné, že by takto veřejně vystupoval kardinál Tomášek nebo Vlk. A do třetice přišlo potrestání vyloučením z kapituly.

Někteří jiní kanovníci z Kapituly odmítli oficiální důvody pro vaše odvolání, tedy že jste nechodil na zasedání a že jste tam vnašel napětí. Objevila se petice na vaši podporu. Vy sám jste podal odvolání, jak dopadlo?

Cítím vcelku masivní podporu zevnitř církve i od veřejnosti. Podal jsem odvolání, kde jsem jednak rozporoval zjevné účelové důvody odvolání a rovněž jsem upozorňoval, že v katolické tradici opravu není zvykem vyhazovat lidi z kapituly kvůli názorovým, natož kvůli osobním sporům. Nedávno jsem se o tom bavil s jedním historikem specializujícím se na novověk, a ten si nevybavuje, že by k něčemu takovému v minulosti došlo. Pan kardinál měl třicetidenní lhůtu na odpověď.

A zatím neodpověděl?

Neodpověděl - a zjevné, že už neodpoví. Zde i „neodpověď“ je svého druhu odpověď. Jinak dál mám dost omezené možnosti. Mohl bych to dát k církevnímu soudu do Vatikánu, ale to mi přijde zbytečné a pro obě strany neúctojné.

Ono je vlastně zajímavé, jak to celé vzniklo.

Nebylo to proto, že bych měl nějakou touhu se vyjadřovat nebo kritizovat. Dokonce jsem čekal, jestli se k Piřhovu kázání vyjádří kromě Tomáše Halíka ještě někdo jiný. Jenže když se nikdo jiný neobjevil, tak jsem musel vystoupit. A to kvůli pohoršení na straně části věřících, když tedy pomínu veřejnost, kde to vzbudilo velké haló. Řada věřících se cítí v české církvi ztracená, nepoznávají se v církvi tak, jak ji prezentují Duka a Piřha,

a potřebují slyšet, že s tím pocitem nejsou sami a že kvůli tomu nemusejí z církve odcházet.

Máte odhad, jak v církvi běží to dělení? Vy mluvíte o tisících věřících, kteří byli šokováni kázáním pana Piřhy, na druhé straně máme zprávy z celé země, že jeho kázání rezonovalo a jeho závěry řada kněží opakuje...

Ano, tento diskurz „jede“ část biskupů. Porádají se semináře pro kněží, kam jsou zváni jen vybraní mluvíci a kde je to do nich demagogicky tlačeno. Kněží i věřící neustále dostávají nějaké materiály, které je v tomto duchu masírují. A naopak ti, kteří vyzývají k debatě a upozorňují na to, že je to celé trochu složitější, dostávají napomenutí a jsou očerňováni a marginalizováni. Na základě svojí osobní zkušenosti, která je založená také na přednáškách po mnoha farnostech, bych odhadl, že to je na třetinu. Zhruba třetina kněží a věřících se tento diskurz nelíbí, třetina to přijímá, protože jim to říkají biskupové a oni jsou zvyklí dělat to, co jim řeknou, a třetina tomu skutečně věří. To jsou lidé, kteří podporují i prezidenta Zemana a děsí se toho, kam svět spěje.

Toto dělení nicméně nabírá na síle až posledních několik let. Nakonec vy sám jste měl dlouho s kardinálem Dukou dobré vztahy, v předmluvě k vaší knize Bible a moderní kritika v roce 2011 napsal: „Mluvíme-li tedy o pravdě v církvi, je právě Petráčkova práce ilustrací, jak nás pravda skutečně může osvobodit, jak není třeba se bát otevřenosti vůči novému.“ Celkem paradoxní při pohledu zpět. Co se stalo?

Dominik Duka v Hradci Králové a Dominik Duka posledních pěti let jsou dvě značně odlišné osoby. Původní Duka byl jednoznačně prozápadní, zdůrazňoval evropské vazby, byl součástí redakční rady teologické revue *Salve* a snažil se podporovat pestrost pohledů. Dalo se s ním diskutovat, často velmi bouřlivě. Bohužel tuto schopnost nějak ztratil, zřejmě postupujícím věkem a taky pod vlivem lidí, kterými se obklopil v Arcibiskupském paláci, mezi nimiž zjevně není nikdo, kdo by mu nabídl poctivou zpětnou vazbu. A je možné, že i na něj dolehlo tempo změn ve společnosti a v nějaký moment se rozhodl, že to už je za čarou a začal adorovat Orbána, vymezovat se vůči liberální demokracii.

A co Petr Piřha?

Ano, měl jsem velmi přátelské vztahy také s Petrem Piřhou. Měnit se to začalo, až když v roce 2015 začal s hysterickými protimigrantskými kázáními, a rovněž když otevřeně podpořil Miloše Zemana před druhým kolem druhé prezidentské volby. Opakovaně jsem mu nabízel reflexi mezi čtyřma očima, jak nás o to on sám žádal, než jsem se proti jeho kázání ozval veřejně. Věděl jsem, že si tím způsobím hodně problémů, ale někdy prostě nemůžete jinak.

1. 5. 2020

Erik Tabery v Respektu 19/2020, k našemu letošnému 75. připomínání konce druhé světové války a k naší stálé otázce: „Jak se to všechno mohlo vůbec stát“, píše:

„Jen necelý rok po skončení války vydal německý filozof Karl Jaspers (1883–1969) legendární esej *Otázka viny: příspěvek k německé otázce*. Text není významný jen tím, že vyšel tak brzy po pádu nacismu. Klade totiž otázky, které svým způsobem - bohužel - nikdy nezestárnou, neztratí na naléhavosti. Jaspers mimo jiné uvádí: „Metafyzická vina je nedostatek absolutní solidarity s člověkem jako člověkem. Tato solidarita je porušena, přihlížím-li, jak dochází k bezpráví a zločinu. Nestačí, že dávám obezřetně život v sázku, abych tomu zabránil. Dochází-li k tomu, a jsem-li při tom, a zůstávám naživu, zatímco druhý je vražděn, pak je ve mně hlas, díky němuž si uvědomuji: to, že ještě žiji, je moje vina. Tisíce Němců hledaly nebo i našly smrt v odporu k režimu, většina anonymně. My, kteří jsme zůstali naživu, jsme ji nehledali. Nevyšli jsme do ulic, když byli naši židovští přátelé odváděni, a nekřičeli jsme, aby zabili i nás. Zůstali jsme raději naživu, se slabým, i když oprávněným důvodem, že naše smrt by stejně ničemu nepomohla. To, že žijeme, je naše vina. Jsme si před Bohem vědomi čehosi, co nás hluboce pokořuje. Stalo se s námi za těch dvanáct let něco, co znamená hlubokou změnu naší bytosti. Všichni máme spoluvinu na tom, že v duchovních podmínkách německého života bylo něco, co umožnilo vznik tohoto režimu. Musíme převzít vinu otců. Jsme politicky odpovědní za náš režim, za jeho činy, za začátek války v této dějinné situaci a za to, že jsme připustili, aby se na nejpřednější místa dostali vůdcové určitého typu.“

V knižním vydání z roku 2006 (vydalo nakladatelství Academia) je i kratičká předmluva od českého filozofa a chartisty Ladislava Hejdánka, který minulý týden zemřel a jehož nekrolog najdete na str. 59. Hejdánek připomíná, že Jaspers sice původně text napsal jako Němec Němcům, ale jeho slova jsou určena i nám, kteří jsme žili v éře komunismu. Jaspersova Otázka viny je však určena lidem všech generací a národností.

Dovedu se vžít do člověka, který někoho zabil. Trochu vím, jak je mu na duši a hluboce s ním soucítím - už se to nedá vrátit, nedá se to napravit, musí se to nést až do konce, a bolest je třeba proměnit ve službu.

z knihy Lad. Heryána: Sami na této zemi?

Násilí je lepší než zbabělost, ale nenásilí je tisíckrát lepší než násilí, a nenásilí lidí čisťých srdcí je nepřekonatelnou zbraní.

Mahátma Gándhi

AKTUALITY

Česká křesťanská akademie v Letohradě vás zve na literární podvečery do ambíků Svatojánské kaple na Kopečku:

- v neděli 5. července v 17. hod.

„Kniha Rút“, účinkují: **Jarmila Slalická, Iva Marková, hudební doprovod Jana Kinscherová a spol.**

- v neděli 23. srpna v 17. hod.

„Podoby sonetů, podoby lásky“

Shakespearovy sonety bude číst a komentovat **Prof. Martin Hilský.**

Kurz pro dospívající dívky

Brněnské Centru naděje a pomoci (CENAP) opět připravuje pro dospívající dívky oblíbený týdenní kurz „Být sama sebou“. Tentokrát v termínu 27. - 31.7. Pokud máte doma dospívající slečnu a rádi byste jí pomohli, aby si udržela sebeúctu, aby dokázala i v náročném období dospívání žít v souladu s Desaterem, pak je to kurz právě „na míru“. Kurz je zaměřen na získání zdravého sebevědomí dospívajících a uvědomění si svojí jedinečnosti. Přihlášky a informace jsou na

<https://www.cenap.cz/byt-sama-sebou-1>

/Lázníčková

Přátelství Boha křtem přijali

23. 5. Dominik Peškar

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

6.5.	Mariie Pecháčkovou	94 let
13.5.	Ladislava Žabu	87 let
15.5.	Růženku Hubálkovou	74 let

BLAHOPŘÁNÍ

21. května se dožil sta let náš rodák z Lukavice **Jiří Mannl**, nejstarší kněz naší diecéze.

Jiří, blahopřejeme Ti. Bůh o nás tak pečuje, že Ti už nemůžeme přát nic většího. Ať Tě stále provází radost z jeho přátelství.

letohradská farnost a Václav Váček

P.S. Jiří, mimo jiné rád vzpomínám na tajné přednášky Josefa Zvěřiny za minulého režimu, na které jsme spolu jezdili.

ZÁPIS Z JEDNÁNÍ PASTORAČNÍ RADY 21. května

Z pastoračního plánu - akce do prázdnin:

- Zrušené akce z důvodů epidemie: duch. obnova - P. Kodet, Velikonoční obřady, Brány památek dokořán, Obnova man-

želského slibu, víkend rodin, vzpomínkový večer Kunčice, Kopečková pouť

- První svatě přijímání - odložené
- pokračování v přípravě - středy na Kunčicích
- setkání rodičů dětí - 4. 6. v 18 hod. na faře
- 17. 6. - bohoslužba + zpověď dětí - v sakristii na Orlici, hudbu k bohoslužbě zajistí Monika Vychytilová a spol.
- 20. 6. příprava na slavnost - v kostele - J. Andrášová + M. Novotná
- slavnost 21. 6. na Orlici - agapé (jídlo zajistí rodiče dětí), obsluha normální pravidelná služba

- 25. 5. - Společně mládeže pěší výlet s p. farářem
- Svatodušní vigilie 30. 5. - po mši sobotní Letohrad
- Cyklo výlety - organizuje p. farář
- 6. 6. - výlet ministrantů 9 h. - pozve osobně p. farář
- 13. 6. výlet pro 7.-9. třídu ZŠ U Dvora - nabídka širší - info lístečky
- 20. 6. výlet - ZŠ Komenského 2. stupeň + malé třídy Gy
- dle odezvy p. farář vyžádá spolupráci dalších dospělých (P. Hoffmann příp. další) - doprovod
- Pout' v Červené 6.6. (so) - mše v 19 h. - Nejsvětější Trojice
- Víkend rodin - malá náhrada - výlet neděle 7. 6.
- Pěší výlet do Vápenek po Orlické mši, společně opékačka - domluvit s majitelem p. Maixnerem - zjistí M. Novotná
- Poslední dětská bohoslužba - 24. 6. (st) od 18 - podle počasí venku - domluví J. Andrášová s M. Vychytilovou - možnost opékačky po mši
- Pout' Mistrovice - 28. 6. od 8 h.!
- Víkend mládežnického spolča - Vesmír - 26.-28. - zúčastní se i p. farář

Z pastoračního plánu – další akce

- Letní kulturní akce na Kopečku - sběr nápadů do příští schůze
- Pout' Orlice 16. 8. - možnost zapojit hasiče (pravidelně se účastní) do agapé - zjistí H. Jurenková
- Svatováclavská pouť 2020 po. 28. 9. - dotace od Města slíbená 18 tis. (polovina původní částky) - původně na 3 akce, teď na jednu - mělo by zaplatit ozvučení + program
- Schůzka u Čandů ohledně příprav programu v příštích dnech
- 13. 9. (ne) návštěva farníků z Králova Pole ve 14 Orlice, v 15 Letohrad - hledá se průvodce - M. Brandejsová se nabízí
- J. Andrášová připraví systém přihlašování na náboženství na nový školní rok (včetně kontaktů se souhlasly)

Podněty od členů PR

- Oblečení pro ministranty - Orlice - již hodně staré - promyslet záměr obnovy – obhlédnout trh - H. Jurenková, P. Moravec, Hoffmann

- Zpěvníky Orlice - od roku 2004 - některé se rozpadají - P. Moravec poptá (cca 150 ks?) možnosti
- Poškozená komunikace ke kostelu Orl. - existuje záměr úpravy „Řešení hřbitova, parkování k rybníku“ z roku 2017 (cca 0,5 mil Kč)
- J. Čanda – projedná možnost příp. spolupráce se starostou, zároveň probere možnost výměny odpadových nádob (menší - poškozování terénu při odvozu kontejnerů)
- chceme-li realizovat - naše role shánět peníze

Návrat k běžnému režimu bohoslužeb

- Urychlení uvolnění - bohoslužby zahájeny dříve (od so 16. 5.) - do úplného uvolnění počtu účastníků přidána mše v so. v 19 h. na Kunčicích
- Reflexe času bez bohoslužeb - J. Roušar
- Farníci využívali možnost zpovědi a eucharistie - farní zahrada
- Obvolávání některých farníků telefonicky
- Náměty na domácí bohoslužby na webu farnosti
- Záměr dobrovolné databáze kontaktů farníků (možnost rozesílání aktuálních informací – vědět o sobě) - připravit papírové formuláře s popisem použití a souhlasem - připraví J. Andrášová + M. Hoffmann
- Štěpánovi - prostředky na léčbu malého Vaška - založen transparentní účet - možnost přispívat běží - časem uspořádat farní sbírku - vyhlásí se 2 týdny předem
- P. Jiří Mannl - slaví 100 let - Lukavický rodák (teď ve Vysokém Mýtě) - J. Roušar zprostředkuje přání farnosti
- Možnost přispívání (třeba i pravidelně) na účet farnosti **č.ú: 1323857329/0800**, do poznámky k platbě uvést dar pro farnost - ta pak může vystavit potvrzení o daru.

Příští schůze - 18. 6. od 18 hod.

Zapsal *M. Hoffmann*

ZPRÁVY Z CHARITY

CO DĚLÁ PSYCHOLOG V HOSPICI

Součástí týmu Domácího hospice Alfa-Omega je vedle zdravotních sester, lékařů a sociální pracovníce také psycholog a duchovní. Co dělá hospicový psycholog, na to jsme se zeptali Mgr. Simony Hybšové:

„Především sloužím jako podpora pro tým. Každý týden se potkáme na poradě, míváme intervize, kde sestřičky mají prostor probrat, co zažily, co by potřebovaly, s čím jsou spokojené, a s čím naopak. Pravidelně

dvakrát měsíčně jezdím s kolegyněmi do rodiny navštívit pacienty.“

Rodina, která se stará o umírajícího pacienta, se snaží zorientovat v nové situaci, a zpočátku řeší zejména zdravotní péči a její systém. Pečující myslí především na své blízké - vlastním potřebám zpočátku nevěnují pozornost. Jsou ale ve velkém psychickém vypětí, a proto je práce s emocemi a prožíváním náročné životní situace pacienta i jeho rodiny součástí hospicové péče. Naše hospicové sestřičky tedy fungují nejen jako zdravotníci, ale i jako „psychosociální“ pracovníci. Umí to. Umí rodinu doprovázet v tom, co prožívá. Umí pečovat o pečující. Umí jim vysvětlit, že umírání sice nejde zastavit, ale přesto mohou pro svého blízkého ještě něco udělat. Umí vysvětlit, že to, co jako pečující dělají, je to nejlepší, co mohou udělat, že nemusí dělat víc.

„Máme výborné sestřičky, kterým stojím v zádech. Jsou citlivé a umí být hodně jemné, ale i pevné a jednoznačné, protože oboji je potřeba. K pacientům nechodím často, protože ony to zvládají - jsou to zdravotníci i psychosociální profíci,“ říká psycholožka na adresu svých kolegyně.

Když se psycholog dostane do rodiny, co tam konkrétně řeší? Na to Simona odpovídá: *„Často se stává, že volají pečující, že by si se mnou chtěl pacient popovídat. Ale když tam přijedu, zjistím, že nemocný si vlastně nechce popovídat, že to nepotřebuje, a že to má srovnané. Kdo to ale potřebuje, jsou ti pečující. Všichni máme tendenci promítat svá témata do druhých. Takže sice pečující chce psychologickou podporu pro nemocného, ale potřebuje ji pro sebe. V některých rodinách se téma umírání neotevírá ani v případech, že člen rodiny umírá. Jeden druhého před touto informací „chrání“ a nesmí se o tom mluvit. Je dobré to říct, aby se vztahy vyčistily. Příbuzní často rozumem chápou, že blízký umírá, ale na emocionální rovině to nepřijali. Může být užitečné to propojit, aby svého blízkého vnitřně „propustili“, aby mu to řekli, a aby pacient mohl zemřít v klidu a bez pocitu, že tam ty druhé nechává napospas.“*

Slovo „hospic“ evokuje smutek a tíseň, ale v kanceláři Domáčího hospice Alfa-Omega je často slyšet smích. *„Sestřičky mají specifický druh humoru. Jsou veselé, energické... Navíc většina z nich má za sebou zkušenost s umíráním vlastního rodinného příslušníka, a díky tomu si umí představit, co klienti našeho hospice prožívají a řeší. Jsou to lidé na správných místech. I proto mě baví moje práce – dělám se skvělými lidmi...“* uzavírá Simona Hybšová. /M

V DOBĚ OHROŽENÍ KORONAVIREM

Sestry Domáčí zdravotní péče z Oblastní charity Ústí n.O. pracovaly po celou dobu ohrožení koronavirem a opatření zavedených proti jeho šíření v „první linii“. Nevynechaly ani jeden den u svých pacientů. V dubnu jsme se zeptali několika z nich:

Markéta Jiroutová, Choceň

Pro některé naše pacienty bylo stresující, když jsme k nim poprvé přišli v roušce. Pozorujeme, jak je pro ně těžké, že museli omezit příbuzenské kontakty, že teď nemají sociální kontakty, neví, jak tato situace bude dlouho trvat, a nerozumí tomu. Důležitou roli a ohromnou zodpovědnost v tom všem mají média. Lidé poslouchají obvykle jen jeden kanál - většinou spíše komerční - a už si zprávy neporovnávají s jinými. Z toho pak pramení jejich strach a neschopnost nadhledu... Lidé udělají to, co jim řeknou v televizi. Ze dne na den začnou nosit a šít roušky v dobrém přesvědčení, že tím nějak zásadně pomáhají, a ze dne na den jsou schopni roušky úplně odhodit. Ale pravda je někde uprostřed. Ta stádovitost mě trochu děsí.

Přála bych si, aby část nadšení a dobré nálady, která panovala mezi lidmi, když šli roušky, zůstala zachována i nadále. Až povolí omezující opatření, přijdou další onemocnění a nové karantény. Bude nutné být k sobě tolerantní a nebát se vzájemně jeden druhého. Dokážeme to? I my, zdravotní sestry, máme obavy, že se můžeme nakazit. To riziko tady je u každého, kdo se pohybuje mezi lidmi. Jenže: můžeme se zrovna my bát, a zavřít službu? Pracujeme dál, a tím na sebe přirozeně bereme zodpovědnost. Myslím, že by měli začít pracovat i ostatní, a mít k sobě vzájemně zvýšenou míru tolerance...

Petra Dušánková, Lanškroun

Ta doba nám přinesla - kromě jiného - zastavení. Žili jsme velmi hekticky. Spousta lidí si uvědomila, že pokud se nebudou o své zdraví aktivně starat, mohou o ně rychle přijít. Uvědomili jsme si, že se můžeme kdykoli potkat s něčím, co nás z minuty na minutu zastaví, protože onemocníme. Svět se zpomalil. Na druhé straně začínají existenční starosti - lidé se bojí, že ztratí zaměstnání, spousta rodičů teď žíví rodinu ze sníženého platu, spousta rodičů řeší nadměrnou zátěž v souvislosti s domácí výukou svých dětí. Je to hodně náročné a uvidíme, co bude dál...

Andrea Krejčířová, Ústí nad Orlicí

Jsme teď pro lidi oporou víc než jindy. Zaučili jsme pacienty, jak a proč se vzájemně chránit, jak používat roušky. Rada z nich je vystresovaných zprávami z médií. Díky omezeným sociálním kontaktům sledují hodně televizi, a jsou z ní vystrašení. Jsme pro ně teď nejbližším kontaktem se světem, a tak se snažíme odlehčit situaci, vysvětlit-

vat, uklidnit. Jsou rádi, že tam chodíme, že si s nimi popovídáme. Snažíme se je rozveselit a dodat optimismu - je to teď důležitější, než kdy předtím.

Až poleví omezující opatření, budeme si asi víc vážit obyčejného života a všech „normálních“ věcí jako návštěva kamarádů nebo kina. /M

MÁJOVÉ ZVONĚNÍ NA KOPEČKU

Skončil květen a s ním i naše letošní sezóna zvonění. Ohlédnou-li se zpět, na sedmáct let zvonění, říkám si, že to snad není ani možné.

Když stoupám ke kapli skoro se - jak jsem starší a starší - opotím. Ale vidím-li moje děčka Marka, Tondu i Kájú, kteří odmala chodí se mnou a teď už jsou dospělí, těší mě to. Prvního máje, když ke svatojánské kapli na Kopeček přicházíme, trochu vzdychám - to zas bude dlouhý měsíc trmácení se sem nahoru. Ale když otočíme velkým klíčem dveře do ambítů a začneme zvonit, pošleme pozdrav mamce, tatkovci i bratru Karlovi, kteří zvonili dlouhá léta před námi - nechut' je pryč.

Jak zvonění utichne, vylítne z půdičky ambítu kavka a hlasitě na nás křičí, protože zvoněním plašíme její mladé při krmení. Uklidňujeme ji, že bude mít do večera dost času se svým dětem věnovat. Máme radost z probouzející se jarní přírody a dobrý pocit, že jsme třeba lidem dole ve městě krásu přírody zvoněním trochu připomněli. Když přicházíme v podvečer, slunce se už sklání k západu. Před dveřmi nás čekají známí i neznámí a těší se, že si mohou - zkušeně i nezkušeně - zacinkat. - To je další dobrý, povzbuzující pocit.

Mezi těmi lidmi je většinou Aleš Pomikálek s hordou dětí, které pokaždé posbírání po cestě. Někdy jich přivede i dvacet. Děti s Alešem také chodí odmala. Každý rok si všímáme o kolik - oproti loňsku - děti povyrostly. Některé děti si zazvoní, jiné běhají kolem kaple. Je vidět, že na Kopeček přicházejí rády. Cestou domů má pro ně Aleš připravené zajímavé hry. Občas s dětmi také přicházejí jejich mamky - paní Čadová, Sklenářová, Pomikálková, a manželé Voříškovci.

Teď odbočím. Po cestě ke kapli byly lavičky, zub času, nebo spíš nenechavci, lavičky poničili. Město pořídilo jednu lavičku plastovou, ale ty další zůstaly rozštípané. Lidé jsou různí, jedni lavičky ničí, druzí jen brblají, že by je měl někdo opravit ... Ale, pak se najde pan Jan Voříšek - ten si lavičku poměří, vyrobí latě, natře je a přišroubuje; na vlastní náklady. No prostě borec. Takto opravil dvě lavičky - smekám před ním. Doufám, že lavičky vydrží co nejdéle, že se jim ničitelé vyhnou obloukem.

A teď další příběhy, které potěší. Děčka běhající po venku sbírají jahody a předhánějí se, kdo nám jahodu dá první. Přijde i malý Vašík, přinese hrstičku jahůdek a také nabízí.

Poděkuji a říkám mu, nech si je, nevědouc, že má cukrovku. Když se to dozvím, zbystřím a přemyslím, co mu dáme místo nanuka, z těch, které jsem dětem přinesla. Dozvídám se, že si nanuk vezme domů, aby si nejdříve změřil cukr. Až pak si může na nanuku pochutnat, protože maminka už ví, zda mu má přidat či ubrat dávku inzulínu. A jsem mile překvapena, když vidím, že si i jeho sestry berou své nanuky domů, aby nemlsaly před ním, když on ještě nemůže. Smekám před jejich pozorností a velkorysostí.

Pak Štěpánka. Začínala zvonit už jako malá, stojíc na lavičce, protože nedosáhla na zvoněk. Když za rok trochu povyroستla, zvonila na lavici v kleku. Její sestra si přiklela k ní. Na kolenou děvčata vydržela zvonit celých 15 minut. Teď už je Štěpa tak velká, že zvoní bez lavice vstoje. Má opravdu výdrž a věrně celou dobu zvoní, i když jiné děti třeba při

zvonění běhají okolo kaple v ambitech nebo venku.

Po posledním zvonění mně Štěpánka darovala kámen, na kterém krásně namalovala kapličku. No paráda, to člověka potěší.

A když už jsme u toho posledního zvonění - to vám ještě musím povědět - maturanti letos, kvůli koronaviru, nemohli mít „poslední zvonění“ před maturitou. Tak si přišli zazvonit na Kopeček. No, řekněte, to byl moc hezký a dobrý nápad.

Na naše zvonění posledního května jsem přinesla dětem 40 nanuků. Jenže to nestačilo, víte kolik lidí přišlo? S dospělými asi sedmdesát.

Tak Kopeček žije v květnu.

Ještě chci všem poděkovat. Děkuji „raníčkům“, tak říkám seniorům, kteří přicházejí zvonit ve všední dny ráno: Vojta Mikyska, Petr Mikyska, pan František Stejskal st., pan

Josef Pomikálek, pan Balcar a někdy pan Maleček. Ti nám opravdu pomáhají.

Těž patří velký dík za zvonění mým dětem Káje, Tondovi a hlavně Markovi - ten jezdil o sobotách a nedělích ráno na šestou z Těchonína - a na večerní zvonění přivážel i svou přítelkyni Terku (teď budou mít na Kopečku svatbu). Také děkuji mému bratru Vaškovi, který přicházel zvonit o víkendech ráno. Děkuji vám všem přichozím, všem mamkám, taťkům a dětem. Díky vám zvonění na Kopečku žije!

A ještě musím vzpomenout i na Františka Stejskala ml., který nám minulé roky přicházel na pomoc k ranímu zvonění o víkendech. Letošní květen už bohužel nestihl, neb odešel do hudebního a doufám i zvonícího nebe. Letos jsme zvonili pro Tebe, Františku!

Všem vám přeji zdraví a díky, díky. Dá-li Pán Bůh za rok nashledanou. *Hela Živná*

ANEŽČINY DOBROTY

KTERAK JSEM SKORO UKRADLA OŘEZÁVÁTKO

Jednou, ještě v době předkoronavirové, jsem byla v Tesco koupit pár nezbytností. Zeleně svítilo jen málo pokladen, takže si asi dovedete představit, kolik u nich stálo lidí. Kromě toho se dle přetékajících vozíků zdálo, že Česko brzy zachvátí hladomou. Už asi dobře víte, jak to mám s téma technologiema, takže vás určitě neudiví, že se samoobslužným pokladnám snažím vyhýbat. Jenže jsem neměla tolik času, abych na půl hodky pobyla ve frontě, takže jedna z těch samoobslužných mašin byla jasná volba.

Kdybyste viděli, jak já se snažila! Málem jsem ji i uctivě pozdravila, když jsem svůj košík pokládala na prázdné místo vpravo.

„Načtete svoji Clubcard!“

Ano ano, samozřejmě, hned to bude. Dokonce jsem i věděla, že bageta, kterou jsem si dala do košíku, se jmenuje dřevorubecká!! To zíráš, stroji, jak mi to jde, co? Ale pak přišlo ořezávátko.

„Vložte prosím tento kus do taškové zóny!“

Vždyť jsem ho tam právě dala, tak co řešíš?

„Zboží stále není v tašce!“

Mašina už začala být hysterická. A já taky. Všechna úcta šla stranou. Jsi slepá? Vždyť ho tam máš! Znova jsem ho chytla a pořádně jsem s ním mrskla o zónu, aby si váha ráčila povšimnout, že na ní přibyla několikagramová položka.

„Vložte prosím tento kus...“

Víš co, kašlu na tebe, procedila jsem mezi zuby a jala se hledat lidskou paní prodavačku.

„Jojo, v pořádku, to se někdy stane, já vám to tady potvrdím a můžete pokračovat dál.“

Ok. Mandarinky. Bejby mrkvičky. Hladká mouka dělá čest svému jménu, a tak jde taky hladce načíst. Proč ale u toho ořezka pořád červeně svítí, že není v tašce?? Co když se ve skutečnosti vůbec nenačetlo? A já ho nezaplatím? Pak se na to přijde a security mě čapne a zatkne jako nebezpečnou zlodějkou ořezávátko? Úplně se vidím, jak mě odvádějí v poutech.

No prostě jsem milé ořezávátko vyndala ze

zóny a zkusila ho znovu načíst. Co se ale nestalo. V seznamu najednou svítily hned dvě červené ořezávátko - a ani jedno prej není v tašce. (Ano, slyšela jsem, nemusíš mi to opakovat pořád dokola!!) Ty jo, kdyby to takhle šlo dál, mohla bych taky být obviněna z krádeže celého kamionu ořezávek. Tak to ne, vzdávám se.

„Promiňte, já zas potřebuju pomoc.“

„Cože? Vždyť jsem vám jasně řekla, ať jedete dál.“ Nasupenost v hlase nejde přeslechnout. Ani se tomu nedivím.

„Když já jsem se strašně bála, že to ořezávátko omylem ukradnu, víte?“ Paní na mě chvíli nevěřičně kouká, pak se jí ale uvolní rysy a ona se nahlas rozesměje.

„To jsem teda ještě nezažila! Tak, spraveno, dokončete nákup a už prosím vás na nic nešahejte!“

Hotovo. Uff. Přezíravě nenechám pokladnu dokončit její úlisné „Děkujeme za váš nákup...“ a odcházím. Jen fakt netuším, proč mě u východu dotyčná prodavačka nahlas a se smíchem zdraví...

/AN

KAM S NÍM ...

Ano, to je ten příběh od Jana Nerudy o nemožnosti zbavit se opotřebovaného slavníku, na němž nám ve škole vysvětlovali, jak vypadá literární útvar zvaný fejeton.

Mně však nejde o slavník ani o fejeton. Mám tento problém:

Jak se mám vypořádat s tím, že opakovaně vidím porušování toho, co je základním kamenem demokracie, totiž porušování pravidel, jež má dodržovat moc zákonodárná, moc výkonná i moc soudní?

Je to tím, že někteří, ovšem hodně viditelní představitelé všech těchto tří částí moci přestávají vyznávat základní mravní hodnoty, slušnost, pravdu, odpovědnost, veřejný zájem nad osobní výhodou, nebo jsou to pragmatičtí, co hledí pouze na osobní výhody a zisky?

Abych byla naprosto konkrétní: nemohu pochopit, jak může významný post, pro nějž je předepsána bezpečnostní prověrka, zastávat osoba, již tato prověrka nebyla vydána. To není kádrování, to je ochrana před státní hrozcími bezpečnostními riziky.

Nemohu pochopit, jak je možné, že takovou osobu ve svém okolí snese hlava státu, dokonce její přešlapy obhazuje, když právě hlava státu by měla na řádné postupy a příkladné chování a jednání dbát nejvíce ze všech.

Vlastně bych měla napsat, že prohřešky těch nižších šarží jsou omluvitelné, když se hlava státu příkladně nechová: nevystupuje vůbec velmocem jako hlava suverénního státu, podbízí se jim; místo aby jmenovala vysokoškolské profesory, kádruje je; obklopuje se pochybnými existencemi; dopouští se urážlivých a nenávist budících výroků vůči nejrozličnějším skupinám národa, zatímco úkolem

hlavy státu je oběany spojovat.

Přes tu nadhozenou omluvu vyplývající z nevhodného chování hlavy státu nemohu omluvit a pokládám za naprosto ostudné chování a počínání premiéra. Člověk takových manažerských kvalit, které bezesporu má, člověk, který vybuřoval takové ekonomické impérium, jakým je Agrofert a jeho satelity, musí nutně vědět, kdy se pohybuje v zákonem daných hranicích, kdy je překračuje. Když naříká nad jemu prokazovaným nekalým jednáním, mluví o spiknutí opozice, médií, závistivců, o vlastizradě. Dryáčnický se zaklíná zdravím svých dětí. Ve chvíli, kdy pocítí jen nepatrný odliv slávy a oblíbenosti, vystartuje se zvýšením penzí, zlevněním jízdného (ale nic není zadarmo, všechno zaplatíme ze svých daní a zdražených potřeb), koblihami nebo budováním porodních center či vyzdvižením právě teď velmi oblíbeného MUDr.

Prymuly do vládní pozice.

Nemohu se smířit s ministry, s poslanci, s hejtmany, kteří se nedopustí vlastního názoru a papouškují fráze šéfa svého hnutí nebo předsedy své strany. A ozve-li se hlas, který upozorňuje na chyby nebo nedostatky, je obžalován z pobuřování a šíření poplašné zprávy. To se skvěle daří například hejtmance Středočeského kraje. Upozorní jí kolegové hejtmani na nedemokratičnost jejího chování?

A už vůbec se nemohu smířit s tím, že Česká republika podává žalobu na Evropskou unii kvůli dotacím, jak lze zjistit, dotacím pro Agrofert.

Nemohu se smířit s předlouhým vyšetřováním kriminálních a ještě delším řešením soudních případů, jež mnohdy vyznějí do ztracena. Že policie vyšetří a soud v rozumné době rozhodne, o tu věru by občan neměl přijít.

Nemohu spát, vzpomenu-li si, jak se od všech těch jmenovaných a jejich nohsledů odrážejí výtky, kritika, jak odmítají odpovídat, jak dokážou ponižovat, jak dávají najevo svou nadřazenost, nedotknutelnost.

Tak kam s nimi, kam s těmi opilými moci?

Jsem pyšná na to, co tvoří naši jedinečnost, naši kulturu, naši historii, stejně jako na to, že se naše země vymanila

z totality a že náš stát formovali tak mimořádní jedinci jako Václav Havel a T.G. Masaryk. Mám o křehké a tak krátce zakořeněné uspořádání našeho státu strach. Jan Pavel II. řekl: Dějiny učí, že demokracie bez hodnot se snadno promění ve zjevnou nebo kamuflovanou totalitu.

Jak nalít do společnosti právě uznávání hodnot - pracovitosti, vzdělání, slušnosti, odpovědnosti, spolehlivosti, úcty a snahy vyslyšet druhého? Jak omezit, když už zničit nejde, závist a nenávisť? Jak vyzvednout nezištnost, ochotu, solidárnost a jak odsoudit hrabivost a touhu po nekontrolované moci?

Podle Winstona Churchilla je prý nejlepším argumentem proti demokracii pětiminutový rozhovor s průměrným voličem.

Pokládám se za průměrného voliče. Troufám si tvrdit, že voliče myslícího. A věřím, že Češi myslícími lidmi jsou, že touha po tvrdé ruce u nás doma není.

Uznávaná a podle mého čestná právnička mi na dotaz, kdo má právo jménem České republiky podávat žalobu v tak nepřipadné záležitosti, odpověděla, že vláda takové právo má. Dodala, že se snad dalšími volbami dočkáme změny vlády.

Nemyslím si, že bych měla v koutku tiše na další volby čekat. Také proto píšu tyto řádky.

Eva Novotná

VZÍT ZODPOVĚDNOST ZA SVŮJ ŽIVOT

Když si koupíme pozemek, má své hranice. Vidíme, kde začíná ten náš a kde končí sousedův - a to je předpoklad dobrých sousedských vztahů. Hranice představují vymezení něčího vlastnictví, ale netýkají se jen majetku, nýbrž i vztahů, jak připomínají autoři bestselleru Hranice v manželství, američtí psychologové Henry Cloud a John Townsend. Když lidé tyto hranice ve vztazích nerespektují, vznikají mnohá zranění, napětí a nedorozumění.

V začátku vztahu jsou hranice mezi mužem a ženou velmi propustné - popisuje terapeutka Marie Macounová z Rodinného centra Praha, která s manželem Pavlem už 31 let připravuje snoubence na svatbu. „Při zamilovanosti pod hormonálním nápoem dojde k určité anestezii, kdy své hranice necháme otevřené. To je důležité k tomu, aby se vytvořila blízkost, intimita,“ říká Marie Macounová. Doplňuje, že se to týká jen první fáze vztahu: „Když snoubencům říkáme, že nastane i druhá fáze, kdy už všechno nebude tak báječné, kdy zjistí, že je potřeba být i sám sebou a mít hranice, nevěří tomu. Ta druhá fáze je hodně náročná a někteří se během ní rozcházejí.“ Ale i když ve vztahu pokračují, neznamená to, že mají v tomto ohledu vyhráno.

Potřeba vyhovět

Zatímco muži fungují pod vlivem mužských hormonů a mají potřebu bojovat, ženy (vlivem estrogenu) jsou nastaveny na mateřství a na to, aby „vyhověly“. Muži si tedy nastavují a budují hranice snadno a samozřejmě, ale pro ženy je důležitější pocit harmonie. Raději ustoupí a přizpůsobí se. Terapeutka Marie Macounová varuje, že tu hrozí obrovská nerovnováha a žena musí sebrat hodně vnitřních sil, aby pochopila, že se musí postarat i o sebe. Potřebuje si uvědomit, kde jsou její hranice a co se s ní děje, když jsou překračovány.

Tereza Zahradková, zakladatelka psychoanalytické poradny Therapia v Praze, říká, že s problémy v nastavení hranic se na ní obrací většinou ženy, ale má mezi klienty i muže. Přitakává, že ne každý má hranici zdravě nastavenou. Někteří se za sebe nepostaví, ani když už jsou ponižováni.

Fakt, že něčí hranice byla překročena, se pozná podle toho, že je mu nepříjemné, co se děje. Mnozí lidé tyto své pocity ovšem nerespektují. Zvláště ženy považují za hodnotu, když vyhoví, když se obětují. „Být altruista je dobré, ale ne ve chvíli, kdy už to ubližuje nám samým,“ varuje Tereza Zahradková. A popisuje ženy, které žijí životy svých partnerů. Přizpůsobí se jejich zájmům, jejich způsobu života a natolik s nimi vytvoří sym-

biózu, že se zdají být ideálními partnery. Snaží se všechno dělat správně, hlídat své chování i emoce, nechybvat. Přesto mají pocity viny, že se málo snaží, že neudělaly „dost“.

Víc se snažit nefunguje

„Nevšímají si, že partner postupně zabírá jejich prostor. Začíná se to projevovat i v ostatních oblastech života: je to vidět například v bytě na fyzickém prostoru nebo na penězích, na psychickém nastavení vztahu. Ty ženy začnou být unavené, protože si v životě vytvořily vzorec - „musím se přizpůsobit, aby mě druzí měli rádi“ - a tak si myslí, že nemohou mít špatnou náladu, že se musí víc snažit, myslet na druhé, „být hodné“. Postupně ztratí schopnost zdravě se prosazovat, cítit vztek, smutek, zvládat samotu. Pokud si taková žena něco málo dovolí, hned si vyčítá, že byla zlá a sobecká,“ říká psychoanalytička Zahradková. A právě tyto pocity viny podle ní znemožňují vystoupit z bludného kruhu.

„Když někdo překračuje vaše osobní hranice, můžete převzít vládu sami nad sebou a nedovolit mu, aby vás dál ovládal nebo vám ubližoval,“ radí se v knize Hranice v manželství. Dále se v ní lze dočíst, že tam, kde jeden z partnerů ovládá druhého nebo kde jeden z partnerů na sobě takovou nadvládu pocítuje, láska vlastně chybí.

„Chceme-li odhalit, kým pro druhého skutečně jsme, stačí mít odvahu žádat o to, co je spravedlivé, netvářit se jakoby nic, neschovávat se a nepokoušet se jen všechno snášet,“ píše známý italský psycholog a psychoanalyt Osvaldo Poli v knize Můj život beze mne. Podle něj se za vším skrývá strach. To on některé lidi nutí žít neautentickým způsobem, v nesouladu se sebou samými. Je to strach z utrpení, ze zjištění, že zůstaneme sami, že se nebudeme někomu líbit, že nebudeme milováni. Marie Macounová podotýká, že pokud to člověk dlouhodobě nebude respektovat, nejspíš to stejně jednou „praskne“.

Třeba jen kvůli úplné maličkosti. A co potom? Psychoanalytička Tereza Zahradková uvádí několik situací, které mohou nastat: Jeden z páru začne zdravě budovat hranice a být ve vztahu sebevědomější. Je-li to kvalitní vztah, začnou si jeden druhého více vážit, protože vzájemná úcta roste na vlastní sebeúctě. Druhá varianta je, že partneri neustojí změnu a jejich vztah se natolik rozkývá, že dojde k rozchodu. Ale může se také stát, že ten, kdo se vždy jen podřizuje a přizpůsobuje, začne být pro druhého nezajímavý a nudný.

Jak konstatuje Marie Macounová, ne vždy se situace může odvíjet tak, jak bychom si představovali, a může se stát, že ze začátku se to může i zhoršit. Ale je to nutný začátek změny. „Je-li vztah kvalitní, ve výsledku opečovávání hranic prospěje oběma: vytváří se rovnováha. Nesobecky partner učí druhého, aby víc myslel na jiné, a sám se učí myslet i na sebe a mít empatii nejen k druhým, ale i k sobě,“ zakončuje Tereza Zahradková.

Kateřina Štátná, KT 18/2020

ZAKOUŠENÍ

Většina dnešních mužů, zejména těch trochu „převzdělaných“, žije většinou ve své hlavě. Snažíme se všechno pochopit. V důsledku toho často nejsme ochotni život skutečně zakoušet, protože chceme nejdřív, ještě před samotnou zkušeností, znát její účel a smysl. Trpíme příliš silnou touhou ovládat a máme slabou víru v princip „nechat věci plynout“ a „dovolit Bohu jednat“. Abychom ale něčemu mohli skutečně porozumět, musíme se poddat zkušenosti, aniž vždy předem rozumíme tomu, jaká zkušenost že nás to čeká. Náhdera posvátného příběhu spočívá v tom, že není veden potřebou ovládat ani podávat dokonalé vysvětlení. Tím takový příběh umožňuje duši, aby v něm rostla a pohybovala se mezi různými úrovněmi významu. Pamatujte si jedno: lpění na čistě doslovném podání faktů vede vždycky ke ztrátě smyslu. Mytologie a posvátné texty se nás snaží vést a umožnit nám prožít vlastní zkušenost. Skrze vlastní zkušenost objevíme, že setkání není jen možné, ale také žádoucí. My však máme často problém zakoušet vlastní zkušenosti.

Z knihy R. Rohra: Na prahu proměny

JABLŮŇKA

„Táto, tu jablň na dvorku pokácíme, k ničemu už nejní. Ovoce kloudně nenese, tak co...“ pravila jednoho dne hospodyně. Hospodář se na ženu dlouze zadíval, a pak odpověděl: „Nepokácíme.“
„Ten strom je uplnej pahejl, plete se vprostřed dvorka...“
„Nic se kácet nebude,“ stojí si na svém hospodář.
„Dyť ani nevypadá jako strom, kmen vohnutej, dvě větvyky pro vostudu...“
„Jablňka se kácet nebude.“
„Těch pár padavek, co se urodí, nestojí vůbec za řeč...“ nedá se žena odbýt.
„Tak poslouchej, Mařenko, ten strom tady vostane, dokud budu živ,“ řekl hospodář, a dal se do vyprávění:
„Moje babička Božena měla s mým dědou Janem dvě malý děti - Jarmilu, ta se narodila v osmnáctém roce a Tondu - mýho tátu, ten se narodil v jednadvacátým. Po porodu třetího děcka zemřela. Babička Božena měla sestru Anežku, holku jako lusk, a ta měla vážnou známost s nějakým vojákem. A když Božena zemřela, vzdala se Anežka toho hochy, a vzala si vdovce Jana. Udělala to proto, že byla kmotrou těch dětí, a cejtila, že to musí udělat. Měli spolu pak ještě Frantika. Frantik po týhle jablňoní vždycky rád lezl... Anežka měla svýho jedinýho syna moc ráda, to víš. Ale zemřel, když mu bylo třináct na zánět mozkových blan... Tahle jablňka byla Frantikův oblíbený strom. Sedával na něm, koukal do kraje a vo něčem si špekuloval...“
Když hospodář domluvil, měl v očích slzy. Hospodyně se na něj usmála a pohladila jeho tvář, protože pochopila, proč se jablňoní nemůž pokácet. /M

STRACH O SEBE

Policejní režimy ve středověchodní Evropě padly, studená válka dávno skončila, avšak i tato doba skýtá celé naší civilizaci dostatek reálných důvodů k mnoha obavám, včetně obav ze sebeznicení lidstva, z nenapravitelného zdevastování životního prostředí, ze sociálních a morálních důsledků korupčního jednání v politice a v podnikání, z migrace a kulturních střetů, z terorismu či z destrukce lidské přirozenosti nezodpovědnou genovou manipulací a jistě i z řady dalších nebezpečí. O tom všem bylo už přemnoho napsáno a navíc dnes slyšíme z mnoha zdrojů tolik apokalyptických zpráv a děsivých předpovědí, že je většina z nás už přestala vůbec vnímat, anebo je vnímá jen podprahově, jako reklamy při televizních pořadech. Faktickou příčinou nárůstu strachu však nejsou ony hrozící skutečnosti samy o sobě, nýbrž to, jak je interpretujeme a jak se k nim stavíme – a zde hrají klíčovou roli naše životní filozofie, naše morální postoje a naše víra. Kdybych měl podat duchovní diagnózu těchto příčin všudypřítomnosti strachu v naší době, neopomenul bych jistě dva jevy: selismus (nadměrnou péči o naše ego a z ní vyplývající strach o sebe) a ztrátu toho, co tradice nazvala „bázeň Boží“. Myslím, že tyto dva jevy spolu dokonce hluboce souvisejí.
z knihy Tomáše Halika: Chci, abys byl

HRDINSTVÍ SE MŮŽEME NAUČIT

Ivona Remundová 4. května 2020

Když bylo Philipu Zimbarдови pět let, dostal infekční chorobu. Zákeřnou nemoc, na kterou se masívně umíralo, prodělal v jedné z newyorských dětských nemocnic. A rozhodně tehdy nešlo o luxusní zařízení. „Mnoho a mnoho dětí tehdy trpělo na infekční onemocnění. Žlutá zimnice, dětská obrna, spála, tuberkulóza, černý kašel...“, vzpomíná Philip Zimbardo, americký psycholog známý jako koordinátor stanfordského vězeňského experimentu.

On sám si takový „experiment“ prožil jako dítě v nemocnici. Teď už experimentuje jinak.

Se svým týmem učí lidi, jak se stát, nebo vychovávat „rozumné hrdiny“.

A s tímhle programem se chystá i do Česka. „Já jsem dostal černý kašel a oboustranný zápal plic. Děti s infekčními chorobami zůstávaly nejdřív doma, a pokud se neuzdravily, musely se podle zákona poslat do nemocnice. Byla to nemocnice Willarda Parkera pro děti s infekčními onemocněními. Pro všechny děti a všechny choroby. Nejmladším byly dva roky, menší mohly být doma. Byly tam děti od dvou do šestnácti let. Já jsem šel do nemocnice s tím, že se mi těžko dýchá.

Myslel jsem, že mi doktor něco předepíše. Tehdy ještě penicilin neexistoval. Nebyla antibiotika.“

Jak vás tedy léčili?

Nevím. Jen tam ležíte a čekáte, až vám píchnou nějaké léky, to je všechno. Když zavřu oči, vidím velké oddělení, stovky postelí vedle sebe, nad sebou. S oboustranným zápal plic a černým kašlem jsem sotva dýchal. Skutečně jsem bojoval o každý dech a nejtěžší bylo něco sníst. Takže jsem moc nejedl, byl jsem hrozně vyzáblý. Čím byl člověk hubenější, tím byl slabší a tím spíš umřel.

Vzpomínáte, jak jste se z nemocnice dostal?

Přišla sestra a řekla: „Dobré zprávy, pustíme tě domů!“ Já jsem začal brečet, myslel jsem, že to znamená, že umřu. „Ne, ne, opravdu pojeděš domů.“ Vyskočil jsem z postele a sesypal se na podlahu. Šest měsíců jsem se nehýbal a ochably mi svaly. Byl duben, přišel jsem domů, do malíčkého bytu a tam stál velký vánoční strom.

„Ten stromek nesundáme, dokud se Philip nevrátí domů,“ řekla tehdy máma. Tak jsem si řekl, že to nejhorší mám za sebou. A když jsem přežil tohle, tak jsem možná nesmrtelný. A jako nesmrtelný musím konat dobro, nemůžu se jen tak poflakovat. A takhle mladý jsem se rozhodl odvděčit Bohu za to, že mě ušetřil. Takže budu dělat dobré skutky, pro kamarády a rodinu...

Co je tedy ten faktor, který rozhodne o tom, jestli z utrpení člověk vyjde silný a dobrý, nebo jestli to člověka zlomí a bude trpět celý život?

Myslím, že když jsou zdrojem vašeho utrpení v dětství jiní lidé, když vás rodiče bijí nebo zneužívají, tak se chcete pomstít, ale jste ještě příliš malí. Pak vyrostete a stále myslíte na tu pomstu. V mém případě to bylo opačně. Já jsem mohl říct, že mě Bůh ušetřil. Moji bratři a všichni ostatní byli rádi, že jsem doma. Takže mé utrpení způsobila nemoc, nikoliv lidé.

Jakou cestou by měli jít ti, kteří trpěli právě kvůli jiným lidem?

Jedna z mých prací se týká psychologie perspektivního vnímání času. Vyvinul jsem psychologickou stupnici, takzvaný Zimbardův dotazník časové perspektivy ZTPI. Ten měří, do jaké míry který člověk žije v minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Někteří lidé, kteří se soustředí na minulost, z ní vnímají jen to špatné. Výčitky, neúspěch, zneužívání, samé hrozné věci. Jiní si zase pamatují spíš oslavu šestnáctin, kamarády, prázdniny. To označujeme jako pozitivní a negativní minulost.

Lidé orientovaní na přítomnost mohou být buď fatalisté. Když jsou chudí, neplánují do budoucnosti, nic jim nevyjde, tak zůstanou chudí. Když jsou muslimové, mohou zase věřit, že jim víru poskytne Alláh. Nebo mohou být hedonisté, kteří žijí pro radost, potěšení, senzací, vzrušení. To jsou dva způsoby orientace na přítomnost.

No a lidi, kteří se orientují na budoucnost, ti se ptají, „co musím udělat dnes, aby můj

život byl zítřka lepší“. A jakého pokušení se musím vzdát, protože s sebou nese příliš velké riziko. Když neodolám, mohl bych se stát závislým, nebo jít do vězení. Druhý způsob orientace na budoucnost se nazývá transcendentální budoucnost: „Budu dobrý člověk, protože až umřu, půjdu do nebe.“ Případá mi, že někteří lidé se rodí jako hrdinové. Že to mají v sobě.

Taky říkáte, že hrdinství se dá naučit...

Myslím, že někteří lidé, nechci říct, že by se jako hrdinové narodili, ale jako by měli v životě nějaké poslání. Pomáhat lidem. Být ochoten trpět. Celý život sloužit lidstvu... A máme i příklady: Mahátma Gándhí, Nelson Mandela, Martin Luther King, Matka Tereza... Známe jejich jména, protože byli celoživotními hrdiny. Ale je jich velmi málo. Proto je známe.

Já také říkám, že obyčejní lidé dělají hrdinské skutky pořád. Ale o nich nic nevíme. Udělali třeba jen jeden a nebyla u toho média. Média se přece zabývají jen tím negativním. Já si tedy myslím, že bychom měli ctít obyčejné hrdiny. Jejich činy jsou mimořádné, ale jsou to obyčejní lidé. Nejsou chytřejší, vzdělanější, milosrdnější, ale v určité situaci jsou schopni poodstoupit a uvědomit si, co je správné a co špatné. A povzbudit ostatní, aby to správné udělali také. Myšlenka je taková, že hrdinství lze naučit, hrdinové jsou obyčejní lidé. I děti mohou být hrdiny, dáte-li jim vízi, jak k hrdinství inspirovat a jak jej naučit. Nestáčí říct, „prostě to udělej“.

Co to znamená být hrdina?

Znamená to chápat, co je dobré a co špatné. Vyhodnotit překážky ke konání dobra. Občas je překážka ve mně. Topí se dítě, chci ho zachránit, ale neumím plavat. Tak to neudělám. Občas je překážkou, že jsem moc malý. Někdo velký měl nehodu, nemůžu ho zvednout. Tak co udělám? Občas je to situací. Kolem je spousta lidí a nikdo nepomůže. Efekt nezúčastněného diváka. Kdybych byl sám, pomohl bych, ale situace mě nutí to neudělat. Záleží na člověku, uvědomělosti, systému a situaci.

Občas je to systémem. Například v Číně, když někomu pomůžu v nouzi, můžou mě soudit a říct, že jsem to zavinil. A můžou skoro vždycky vyhrát. Takže v Číně lidé pomáhají málokdy. I když je naprosto jasné, že... Máme třeba záznam z bezpečnostní kamery, jak auto srazilo tříletou holčičku. Ležela tam a projelo kolem ní spousta lidí. Nikdo nezastavil, aby jí pomohl. Až jí přejel a zabil projíždějící kamion.

Bylo to všude v čínských zprávách. Spousta lidí řeklo, že by nepomohli, protože by jim to dali za vinu. V takovém případě se musí změnit systém. A dodržovat tzv. Zákon milosrdného Samaritána. Pokud se snažíte pomoci někomu v nouzi, nesmějí vás žalovat. Tím se snižuje překážka pro nečinnost. Říká se tím: Teď bys měl něco udělat.

Co si o tom myslíte vy? Kdo jsou ti hrdinové? Kdo jsou ti lidé, kteří pro něčí záchranu riskují vlastní život i životy svých

děti?

Existuje studie, která se zabývá tím, jací lidé pomáhali Židům za druhé světové války. Předpokládalo se, že rozhodujícím faktorem bude vzdělání. Že vzdělanější lidé spíš schovávali Židy před Hitlerem. Ale zjistilo se, že to není pravda. A tak se snažili najít jiné společné znaky. Kdo byli ti lidé a co měli společného. A zjistilo se, že hodně záleží na tom, jestli ti lidé byli v dětství bití nebo ne. Což byl velmi zajímavý výsledek.

To málo, co vím o obyčejných lidech, kteří nasazovali život za záchranu Židů, je, že v mnoha případech pocházeli z rodin, kde byly jasně dané morální hodnoty. Co je správné a co je špatné. Pokud uděláš, co je správné, získáš si úctu, pomůžeš rodině. A pokud uděláš něco špatného, Bůh tě potrestá. Morálka byla důležitější než myšlenka, že všechno je relativní. Všechno totiž není relativní. Některé věci jsou jednoznačně špatné. Lidský život je dobrý. Všechno, co způsobuje utrpení a ztráty na životech, je zlé. To si rodiče museli uvědomit a předat to dětem. Nezáleželo na tom, kdo byl vzdělaný, nebo kdo si co dokáže vyargumentovat...

Jak tedy mohu pomoci svému dítěti jít touto cestou?

Rodiče musí jít příkladem. Děti poznají, když děláte něco jiného, než říkáte. Musíte být důslední. Musíte udělat, co řeknete. I drobnosti, které řeknete nebo uděláte, jež se zdají nepodstatné, jsou důležité, protože děti vás sledují. Mají maminku a tátu a čerpají z obou. A vnímají, co říkáte po telefonu, že se hádáte s manželem nebo s rodinou. Učíte dítě, aby se chovalo hezky, ale už vás slyšelo, jak pomlouváte sousedku, jak říkáte, že mužům se nedá věřit. Myslím, že je velmi důležité, aby rodiče měli vysoké morální hodnoty a vysvětlili dětem, co je dobré, čemu se vyhnout, a šli příkladem.

To by se mělo učit ve školách, třeba místo jedné hodiny matematiky týdně by se mohla učit hodina hrdinství. To by bylo skvělé. Dětem by se mohl dát jednoduchý příklad. Někdy dítě spadlo a zranilo se, teče mu krev. Co uděláš? Měl bys mu pomoci. A kdy by se po-

máhat nemělo? Když se třeba dvě děti perou a ty jsi malý. Co dělat v takovém případě? Říct to učitelí, zavolat policii... Jde o to, že by se vždycky mělo něco udělat. A my učíme, jak jednat správně a chytře. Poodstoupit a vyhodnotit situaci.

Můžete uvést konkrétní příklad?

V New Yorku se před třemi lety stalo něco neuvěřitelného na stanici metra. V New Yorku jezdí metrem každý, není to drahé a dostanete se kamkoliv. A všichni vědí, že vlak jezdí každou chvíli. Na stanici byla spousta lidí. Jeden běloch dostal záchvat a spadl do kolejí. A všichni vědí, že ho ten vlak přerazí na tři kusy. Spousta lidí se na to dívá a nikdo nic nedělá.

Na stanici přijde Afroameričan se dvěma dětmi. Vidí, že lidé přihlížejí a nikdo mu nepomůže. Řekne cizímu člověku, aby mu dohlédl na děti, a skočí dolů na koleje. Byl to velký chlap. Vzal toho muže, položil ho mezi koleje a lehl si na něj. A v tu chvíli nad ním přejezdil vlak. Nad hlavou má jen pár centimetrů. Pokud by se nadechl, srazil by mu vlak hlavu. Jmenuje se Wesley Autrey a je k tomu úžasné video. Říká se mu superhrdina z metra. Tomu, co udělal, se říká impulzivní hrdinství.

Ale nebylo to rozumné. Představte si, že by se muž pod ním pohnul, a jemu by to useklo hlavu přímo před jeho dětmi. Viděly by, jak vlak jejich otci rozrazí lebku. Z toho by se nikdy nedostaly. Navíc se o týden později stalo totéž. Někdo, kdo to video viděl, skočil dolů, sebral toho člověka, zavolaal, že potřebuje pomoci. Dva lidé je zvedli, všichni se z kolejí dostali včas a šli do práce. To byl moudrý hrdina, který na situaci nereagoval impulzivně. A tohle učíme, dáváme podobné příklady. Jak být moudrý a efektivní, ale nikdy neriskovat vlastní život.

S tímhle učením se chystáte i do Česka. Jak to bude probíhat?

Vyvinul jsem mnoho vzdělávacích programů pro školy. Většinou střední a vysoké, ale snažíme se i o základní. Program je založený na provokativních videích. Vidíte, že někdo leží na schodech a nikdo mu nepomůže. Učitel je v roli kouče. Třída se rozdělí na týmy, které tvoří vždy chlapec a dívka. A ptají se: Proč nikdo nepomáhá, co bys udělal ty, co by se mělo udělat? Celé to trvá tak hodinu. Učitel se ptá, děti se baví s učitelem i mezi sebou. Nebo pouštíme video, kde jsou lidé v místnosti, která vypadá, že hoří, je tam kouř. Když jste mezi lidmi, kteří nereagují, sami také nereagujete. I když byste mohli uhořet. Neuvědomíte si to. A jeden z programů odpovídá na to, jak takové situace vyhodnotit. Máme ještě další o nastavení mysli. Většina lidí má nastavení mysli fixní. „Jdou mi křížovky, neumím zpívat, nejsem dobrý na jazyky, ženám nejde matika...“ To jsou předsudky vůči sobě i vůči ostatním. Měli bychom mít růstové nastavení mysli. Soustředit se na zlepšování, snahu, úsilí...

Je k tomu zase spousta příkladů. Pořádáme tyhle programy, do kterých jsem investoval

hodně peněz a času. Ty programy jsme certifikovali. Máme celkem šest programů pro školy i jednotlivce. A pak já nebo další lidé pořádáme školení. Naučíme vás, jak na to. A předáme vám licenci, abyste mohli školit sami. Náš program je v celém Maďarsku. Během let je na mnoha středních školách. Je na mnoha místech v Polsku, v Krakově a Varšavě. Je i na Sicílii, v ghettech, odkud pochází moje rodina.

Ale také v Indonésii na Bali, tam jedu za týden. Jsme v Geelongu v Austrálii. Brzy budeme na Slovensku a doufáme, že Česko brzy přibude, protože zájem má asi pět organizací, které mě slyšely mluvit. Právnická fakulta UK, Knihovna Václava Havla, lidé kolem památníku Bubny... Celé je to o tom, že se ptáte: Co bys dělal ty? Víte, hrdinství a příběhy o něm jsou jedna věc, ale pořád se musíte ptát: Co bys udělal ty?

Americký psycholog známý zejména jako koordinátor stanfordského vězeňského experimentu, během něhož bylo 24 náhodně vybraných studentů drženo v předstíraném vězení ve sklepech budovy Stanfordské univerzity. Zimbardo obdržel v roce 2005 cenu Nadace Víze 97, kterou založil exprezident Václav Havel se svou ženou Dagmar. Předání ceny doprovázelo české vydání jeho knihy Moc a zlo.

RUAH

V den Letnic se z nebe ozval hukot, jako by se řítíl prudký vítr. (Skut 2,2). To je charakteristika Svatodušní neděle. Vítr! Teprve teď můžeme pochopit, proč Ježíš nikdy neuzíval ten náš uklidňující termín „Duch svatý“, ale vzrušující RUAH - vítr, vichřice (aramejsky). Při vichru se člověk soustředí na bezpečí svého života a vše ostatní jde bokem. Božské věci jsou totiž přístupné jen přes symboly. Nejenom vítr, vichřice, ale i oheň, světlo, voda, ba povodeň (J 7,38) jsou symboly Ducha, aby s člověkem hnul a on nešetřoval v ubohosti víry jako pouhé pojistky na to, co možná bude po smrti, ale žil už teď v radosti z Krista, v klidu naděje a ohně Ducha. Toto se má dít v člověku, který slyší slovo Boží: jde mi o život, dokonce o život věčný! Jenže my, kazatelé, spíše uspáváme, než bouříme svou vášní pro Krista, nadšením pro evangelium, radostí z vyvolení.

Profesorka Univerzity Karlovy Růžena Vacková a spisovatelka Nina Svobodová strávily 15, resp. 16 let života v komunistickém vězení ve společnosti zlodějek, podvodnic, vražedkyně, prostitutek. Nejprve snášely jejich posměch, ale krok za krokem se tyto dvě ženy přibližovaly svou vlídností, inteligencí a láskou k těmto nešťastnicím. Nastal

Členům zastupitelstva města Letohrad

V Letohradě 22.5.2020

Vážený pane starosto, vážené zastupitelky a zastupitelé.

Přijměte díky za Vaši práci, kterou pro naše město děláte. Letohrad je krásným místem k životu a všichni se snažíme, aby nám bylo spolu dobře. To se ukázalo i v probíhající krizové situaci, kdy lidé k sobě byli a věříme, že budou i nadále, ohleduplní.

Obracíme se na Vás se záležitostí, která nás tíží již několik let. Jménem členů místní organizace KDU-ČSL a části dalších občanů bychom Vás chtěli požádat o nepořádání ohňostroje při rozsvěcování vánočního stromu. Adventní čas, ve kterém se strom rozsvěcuje, vybízí ke klidu a zamyšlení. Dle našeho názoru ohňostroj k tomuto období nepatří. Víme, že se některým lidem líbí. Ale jsou tady i ti, kterým vadí. Pro zvěř představuje stres a životnímu prostředí také nepříspívá. V neposlední řadě se jedná i o určitý finanční obnos, který by se mohl využít jinak. To, že lidé mají ohňostroj rádi, ještě neznamená, že jeho použití v Adventní době je v pořádku.

Vážení zastupitelé, děkujeme Vám, že se tímto problémem budete zabývat a zodpovědně zvážíte náš návrh.

Za MO KDU-ČSL

Jana Skalická, předsedkyně

tam „vítr“ debat a diskuzí, řada vězeňkyň byla od Růženy nebo od Niny pokřtěna, mnohé další dostaly lekcí přemýšlení a naděje i východiska z jejich neblahé situace... Po propuštění obou apoštolek pokračoval jejich vliv vzájemnou korespondencí. Nadšení obou ušlechtilých žen, zdravý vítr, který přinesly do pochmurného ženského vězení a oheň jejich víry dokázal pohnout tou horou neštěstí a zkázy nešťastných žen. Duch svatý, Duch Ježíšův, nenašel jen skulinku, aby mohl vniknout, ale okno, otevřené dokořán těmito dvěma kandidátkami svatosti.

Vážení, jak je dobré být křesťany!

Jan Rybář

ČERVNOVÁ CESTA

V půli června stará Motyčková jde šourem na hřbitov. Dát Jožkovi kopretiny na hrob. Klukovi bylo pětáctyřicet, když zemřel.

Neměl všech pět pohromadě. Ale co ten rozdál úsměvu! Na každého se zdálky řehtal a cenil svý velký tesáky. Úplně na každého. Co ten se na lidi namával, nadšením poskakoval a hulákal: Ahóóóóóóóóóóóóóóóó! Některý lidi si ťukali na čelo, ale většinou taky mávali, a museli se smát Jožkovi poťouchlýmu...

Co ten se nadělal skopičin a žertíků lidem... Namatlal klik vazelínou, nasypal pilin do holínek, Lojzíkovi Bartošu zazdil přes noc dveře do baráku. A když nejdůležitější myslivec ve vsi na výročním honu nestřelil ani ušáka, Jožka mu na stodolu napsal metrovým písmem: VEM SI NÁBOJE!

Nikdo se na něj nezlobil dlouho. Každý si řekl: Nojo, Jožka... Náš Jožka... /M

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 7.6. Slavnost Nejsvětější Trojice
8 h. Lukavice Ex 34,4b-9 Dan 3,52-56
9 Mistrovice 2 Kor 13,11-13
9.30 Orlice J 3,16-18

sobota 13.6. 18 h. Letohrad
neděle 14.6. Slavnost Těla a Krve Páně
8 h. Lukavice Dt 8,2-16a Ž 147
9 Mistrovice 1 Kor 10,16-17
9.30 Orlice J 6,51-58

sobota 20.6. 18 h. Letohrad
neděle 21.6. 12. v mezidobí
8 h. Lukavice Jer 20,10-13 Ž 69
9 Mistrovice Ř 5,12-15
9.30 Orlice Mt 10,26-33

sobota 27.6. 18 h. Letohrad
neděle 28.6. 13. v mezidobí
8 h. Mistrovice - poutní slavnost
9.30 Orlice 2 Kr 4,8-16a Ž 89
Ř 6,3-11 Mt 10,37-42

sobota 4.7. 18 h. Letohrad
neděle 5.7. Slavnost sv. Cyrila a Metoděje
8 h. Lukavice Iz 61,1-3a Ž 117
9 Mistrovice 2 Kor 6,13c-20
9.30 Orlice Lk 10,1-9

sobota 11.7. 18 h. Letohrad
neděle 12.7. 15. v mezidobí
8 h. Lukavice Iz 55,10-11 Ž 65
9 Mistrovice Ř 8,18-23
9.30 Orlice Mt 13,1-23

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: BarBar Design, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741